

LYHYITÄ KIRJOITELMIA TAIZÉSTÄ 6

Veli John

Tarvitsemmeko me kirkkoa?

Kaksituhatta vuotta sen jälkeen, kun hän kulki Palestiinan teillä, Nasaretin Jeesus herättää yhä mielenkiintoa aikalaisissamme. Riippumatta siitä, nähdäänkö hänet viisauden opettajana, puhdistetun, sydämen uskonnon airueena vai solidaarisesta maailmasta saarnanneena yhteiskunnallisena edelläkävijänä, tämä omana aikanaan lähes tuntematon, Rooman imperiumin syrjäisessä maakunnassa elänyt yksilö puhuttelee meitä yhä nykyään, niitäkin, jotka eivät usko Jumalaan. Se tosiasia, että hänen lyhyt uransa loppui häpeälliseen ja väkivaltaiseen kuolemaan, ei vähääkään vahingoita hänen mainettaan. Hänen paikkansa on tämän johdosta kaikkien niiden joukossa, jotka Sokrateen, Mahatma Gandhin ja Martin Luther Kingin tavoin kamppailivat rohkeasti – ehkäpä turhaan? – paremman maailman puolesta.

On myönnettävä, että tätä samaa arvonantoa ei ole annettu instituutiolle, joka väittää omistavansa historiallisen Jeesuksen perinnön, nimittäin kristilliselle kirkolle. Kirkon, jota epäjohton mukaisuudet, joista jakaantuminen lukuisiin eri ryhmittymiin on huonomaineisin, ovat turmelleet vuosisatojen ajan ja joka usein nähdään historian kulun ulkopuolella makaavana fossiilina tai kieltojensa vuoksi elämän dynaamisuuden vihollisena, kritisoidaan usein ajautuneen kauas perustajansa käsityksistä. Alfred Loysin (1857-1940), ranskalaisen, vuonna 1908 ekskommunikoidun katolisen teologin kuuluisa sarkastinen lausahdus ilmaisee yleisen mielentilan nykyään: “Jeesus julisti [Jumalan] valtakuntaa, mutta tuloksena oli kirkko!” Tämän johdosta monet ajattelevat, että he voivat tai heidän täytyy elää kristillistä elämää ilman mitään selkeää viittausta Kristuksen opetuslasten järjestäytyneeseen yhteisöön. Heidän tunnussananaan on “Kristus ilman kirkkoa”.

Seuraavien sivujen aikana tutkimme tämän väitteen paikkansapitävyyttä. Millä tavoin kirkko on välttämätön Jeesuksen projektille? Oliko se historiallinen virhe? Onko sillä ainoastaan suhteellista merkitystä, sikäli kuin se tukee yksilön uskoa yhteisöllisellä ja järjestäytyneellä luonteellaan, vai onko se oleellinen tämän uskon sisällön kannalta? Jos on, miten me voimme tehdä sen merkityksen selvemmäksi?

Skandaalin juuret

Aloitamme tarkastelemalla syitä miksi ihmiset torjuvat kirkon. Uuden testamentin kielenkäytössä tämä liittyy kirkon luonteeseen *skandalon*:ina. Tämä kreikankielinen verbi ei täysin vastaa meidän käyttämäämme sanaa “skandaali”. Varmuuden vuoksi on kuitenkin sanottava, että todellisia skandaaleja kyllä tapahtuu kirkossa, kuten silloin kun sen johtajat käyttävät kirkon varoja henkilökohtaisiin menoihinsa tai kun heitä syytetään seksuaalisesta hyväksikäytöstä. Tällaiset pahamaineiset teot järkyttävät yhteiskuntaa toden teolla, sillä ne ovat niin räikeässä ristiriidassa sen uskon sisällön kanssa, jota tekoihin syyllistyneet harjoittavat.

Mutta kreikankielisellä sanalla *skandalon* on laajempi merkitys. Se merkitsee kirjaimellisesti “kompastuskiveä”, jotakin sellaista, joka kamppaa meidät kulkemaltamme tieltä, joka pakottaa meidät pois oikealta polulta, lyhyesti sanottuna eksyttää meidät. Kun sitä käytetään puhuttaessa uskosta, se viittaa odotustemme ja todellisuuden väliseen kuiluun ja sen tuloksena asettaa etemme vaihtoehdon.

Jos me tutkimme kaikkia niitä Uuden testamentin tekstejä, joissa esiintyy substantiivi *skandalon* tai siihen liittyvä verbi *skandalizō*, löydämme kaksi selvästi erilaista käyttötappaa, joista yksi on negatiivinen ja toinen positiivinen.

Termit viittaavat ensinnäkin mihin tahansa evankeliumin kannalta sopimattomaan käytökseen, jonka tuloksena ihmiset saattaisivat kääntyä sitä uskoa vastaan, jota sopimattomasti käyttäytyvät ihmiset harjoittavat. Tällaista käyttäytymistä ja käyttäytyjiä tulee välttää (Kirje roomalaisille 14:13; 16:17), sillä se on Kiusaajan työtä (Matteus 16:23) ja oikeuttaa Jumalan valtakunnan ulkopuolelle jättämiseen (Matteus 13:41). Näin ollen olisi itse asiassa parempi hakata pois viettelevä ruumiin jäsen, kuin toteuttaa sen haluamia tekoja (Markus 9:43-48; Matteus 5:29-30; 18:8-9).

Toisessa tekstiryhmässä näitä sanoja käytetään kuitenkin puhuttaessa Jeesuksesta itsestään ja hänen elämäntavastaan. Hän herätti pahennusta eli “skandalisoi” Nasaretin asukkaat (Matteus 13:57), kuten myös fariseukset (Matteus 15:12), koko juutalaisen kansan (Room. 9:33), “monet” (Matteus 24:10) ja jopa omat opetuslapsensa (Markus 14:27-29; vertaa Johannes 6:61). Hän herättää pahennusta ennen kaikkea häpeällisen kuolemansa kautta (1. kirje korinttilaisille 1:23; kirje galatalaisille 5:11). Täten Jeesus sanoo eksplisiittisesti: “Autuas se, jota minä en ’skandalisoi’.” (Suomenkielisessä raamatunkäännöksessä: “Autuas se, joka ei minua torju.” Matteus 11:6; Luukas 7:23).

Ensi näkemältä on luonnollista pitää selvänä, että nämä kaksi “skandalon”-käsitteen käyttötappaa ovat perustavanlaatuisella tavalla erilaiset. Loppujen lopuksi, kristityt vieraannuttavat muut uskosta ja saattavat itsensä huonoon valoon uskottomuudellaan evankeliumin viestiä kohtaan, kun taas Jeesus hämmentää

odottamattomalla käytöksellään, joka poikkeaa niin suuresti siitä, mitä ihmiset odottavat Jumalan lähettiläältä.

Näillä kahdella todellisuudella on kuitenkin yhteiset juuret. Molemmat ovat seurausta tavasta, jolla Jumala on päättänyt toteuttaa rakkaudentäyteisen suunnitelmansa. Sen sijaan, että hän muuttaisi maailman ja tuhoaisi pahan kunnioitusta tai pelkoa herättävillä voimatoilla, Raamatun Jumala seuraa paljon vaatimattomampaa ja hienovaraisempaa polkua. Hän liittyy ihmiskunnan tilaan alhaalta käsin, toisin sanoen hän liittyy luomakuntaan hienovaraisesti, aiheuttamatta suurta melua tai vahingoittamatta sen toimijoiden vapautta. Äkillisen ja näyttävän täyskäännöksen sijaan hän luottaa hitaaseen, sisältä käsin tapahtuvaan muutokseen.

Juuri tämä Jumalan tekemä perustavanlaatuinen valinta tekee mahdolliseksi kahden erilaisen merkityksen olemassaolon "skandaali"-käsitteelle. Juuri sen vuoksi, että Jeesus ei tullut maailmaan voitokkaana vallanpitäjänä, vaan eli monella tavoin tavallisen elämän, ja koska hän ei vastusta pahaa käyttämällä ihmisvoimaa, hän saattaa ymmälle ne, jotka odottivat jumalallista väliintuloa, joka olisi muuttanut historian kulun ja heidän oman elämänsä sensaatiomaisella tavalla. Kun Jeesus julkisen toimintansa alussa paransi ihmisiä osoittaakseen Jumalan läsnäolon murtautumisen maailmaan, väkijoukot parveilivat hänen ympärillään, mutta suhteellisen lyhyessä ajassa monet heistä pettyivät siihen, etteivät nämä ihmeet toistuneet säännöllisesti. Jeesuksen mielessä hänen tekemänsä tunnusteet eivät kuitenkaan koskaan olleet päämäärä itsessään. Niiden tarkoituksena oli saattaa ihmiset näkemään uudella tavalla ja omaksumaan luottavan asenteen häntä kohtaan. Niissä, jotka eivät pystyneet ottamaan tätä askelta, Jeesuksen näennäinen tehottomuus herätti pian pahennusta eli "skandalisoi" heidät. Parhaassa tapauksessa heistä tuli välinpitämättömiä, mutta pian joidenkin ihmisten pettymys kääntyi aktiiviseksi vastustukseksi.

Juuri tämä sama jumalallinen vaatimattomuus, Jumalan kieltäytyminen pakottamasta ratkaisua voiman avulla, tekee "negatiivisen skandaalin" mahdolliseksi. Jeesus uskoi sanomansa opetuslastensa, ihmislunnon rajallisuuden ja puutteellisuuden alaisten naisten ja miesten käsiin. Hän vakuutti tukevansa heitä jatkuvasti Elämän Henkäyksen aktiivisen läsnäolon kautta (katso Johannes 14:15-16:26). Hän jopa lupasi olla heidän kanssaan "maailman loppuun asti" (Matteus 28:20). Mutta hän ei koskaan väittänyt muuttavansa heidän ihmisyyttään joksikin muuksi, tekevänsä heidät kaikista vioista vapaiksi ihmismiehiksi.

Pysähtykäämme hetkeksi pohtimaan sitä uskomatonta vetoa, jota tämä perustavanlaatuinen valinta edustaa. Israelin vuosisatojen mittaisen historian opetus oli yksiselitteinen: ihmisyhteisön muodonmuutoksen oikeudenmukaisuuden ja rauhan valtakunnaksi oli oltava Jumalan teko. Yksin jätettyinä ihmiset vain jatkaisivat ryömimistä epäjohdonmukaisuuksiensa ja rajojensa mudassa. Ainoa todellinen toivo voisi tulla jumalallisen, täysin ansaitsemattoman väliintulon kautta. Jeesuksen opetuslapset käsittivät, että tämä väliintulo toteutui heidän opettajansa elämässä, kuolemassa ja ylösnousemuksessa.

Kuitenkaan ulkopuolelta käsin, todistettavia vaikutuksia etsivin silmin katsottuna, tilinpäätös ei tehnyt vaikutusta. Mies, joka tunnettiin Jumalan Poikana, eli varsin tavallisen elämän parantaen muutaman ihmisen syrjäseudulla. Hän väitti panevansa toimeen Jumalan valtakunnan, mutta tuloksena oli kuolema ristillä ja opetuslasten hajaantuminen. Vaikkakin sitten jälkikäteen jotkut heistä väittivät ettei Jeesus jäänyt kuoleman vangiksi, vaan palasi elämään, on myönnettävä, että tällä uudenaikaisella läsnäololla oli vaikutusta ennen kaikkea hänen seuraajiensa vakaumuksiin. Historia jatkoi tavanomaista kulkuaan vetäen kaikenlaisen pahan vanavedessään. Tämä Jumalan toimintatapa sallii selvästi suuren epävarmuuden, eikä voita sydämiä ja mieliä automaattisesti puolelleen. Niin kutsuttu ”inkarnaation logiikka” asettaa ihmiset kaikkea muuta kuin itsestään selvän valinnan eteen.

Siemen ja hapate

Aikoiko Jumala alun perin toimia tällä tavalla? Olisiko Jeesuksen pitänyt saattaa tehtävänsä päätökseen eri tavalla? Vakuuttava argumentti epäonnistumis-väitettä vastaan on se, että maallisen elämänsä aikana Jeesus itse teki kaikkensa selittääkseen tätä hämmäntävää, Jumalan käyttämää logiikkaa. Hän teki niin ennen kaikkea siinä osassa opetuksistaan, joiden monet tutkijat katsovat olevan kaikkein alkuperäisimpiä, nimittäin vertauksissaan. Evankeliumitekstien mukaan Jeesuksen tapana oli välittää sanomansa käyttämällä hyväkseen arkielämästä otettuja kielikuvia. Hänen tavoitteenaan oli näin abstraktien totuuksien passiivisen hyväksymisen sijaan saattaa kuulijat uudenlaiseen tietoisuuteen, havaitsemaan mitä heidän ympärillään oli tapahtumassa. Kaksi keskeisintä Jeesuksen käyttämää metaforaa valaisevat hyvin tätä jumalallista lähestymistapaa, joka tekee ”skandaalin” mahdolliseksi ja käytännössä katsottuna väistämättömäksi.

Ensimmäinen näistä metaforista on kielikuva siemenestä. Jeesus vertaa Jumalan valtakunnan tulemistä kylväjään, joka heittää siemenensä kaikkialle. Kun siemen pääsee kosketuksiin oikeanlaisen maaperän kanssa, se tuottaa runsaan sadon (Markus 4:3-9). Lisäksi Jeesus vertaa sinapinsiemenen Jumala tapaa tulla maailmaan muuttamaan sen. Sinapinsiemen on ensin tuskin nähtävissä oleva, mutta lopulta siitä kasvaa yksi puutarhan korkeimmista kasveista (Matteus 13:31-32). Toiset vertaukset kuvaavat prosessia tarkemmin. Siemen kasvaa itsestään, eri vaiheiden kautta. Pienestä koostaan huolimatta siinä on dynamismi, joka muuttaa kaiken (Markus 4:26-29). Täyttääkseen tehtävänsä sen on ”pudottava maahan ja kuoltava” (Johannes 12:24): sen katoaminen ja näennäinen epäonnistuminen ovat paradoksaalisesti sen vaikutuksen edellytyksiä.

Tämän metaforan parina on vertaus hapatteesta, joka vahvistaa sekä Jumalan toiminnan salatun luonteen että sen järkähtämättömän voiman: ”Se [Jumalan valtakunta] on kuin hapate. Kun nainen sekoitti sen kolmeen vakalliseen jauhoja, koko taikina happani.” (Luukas 13:20-21).

Nämä vertaukset kuvaavat Jumalan tulemista maailmaan pienenä, käytännössä tunnistamattomana tapahtumana, joka on tuskin mitään ihmisten silmissä. Ja kuitenkin tämä “tuskin mitään” pitää sisällään dynamismia, joka ottaa omakseen maailman eri elementit luodakseen jotakin odottamatonta. Meluamatta tai vetämättä huomiota itseensä Jumalan toiminta väistämättömästi saavuttaa tavoitteensa (vertaa Jesaja 42:2-4; 55:10-11). Täten pikkuruinen siemen omaksuu kaiken mitä ilmalla ja maaperällä on tarjottavanaan, jotta se voisi synnyttää upouuden ja vaikuttavan todellisuuden – suuren puun. Samoin hyppysellinen hapatetta toimii suuressa taikinamassassa ja muuttaa täysin sen ulkomuodon. Nämä kielikuvat kuvaavat aitoa yhteistyötä kahden heterogeenisen eli erilaatuisen aineen välillä, mistä seuraa jotakin odottamatonta ja kaunista.

Lyhyesti sanottuna, Jeesus kuvaa hankettaan salatun, sisäisen voiman tai energian toteuttamana, asteittain etenevänä maallisten todellisuuksien muodonmuutoksena. Tämä voima on ennen kaikkea hänen oman sanansa voimaa (katso Markus 4:14), joka on syntynyt hänen Hengestänsä (katso Johannes 6:63). Se tulee sanan kuulevaan ihmiseen korvan kautta ja tekee työtään ihmissydämessä. Vertaukset olettavat lisäksi enemmän tai vähemmän vastahakoisen materian läsnäolon ja verraten pitkän siirtymäajan. Kielikuva sinapinsiemenestä tekee eron kahden eri ajanjakson välillä: puun kasvamisen ja lintujen saapumisen pesimään sen oksille. Sen sijaan vertauksessa hapatteesta on vain yksi ajanjakso. Kuitenkin molemmissa vertauksissa lopputulos on sama: laaja ja radikaali muutos, joka ihmistermein ilmaistuna alkaa siitä, mikä on “tuskin mitään”.

Juuri tämä “tuskin mitään” aiheuttaa *skandalonin*, “skandaalin” eli herättää pahennusta. Ensinnäkin tämä tapahtuu Jeesuksessa. Jeesuksen kuulijat, jotka toisaalta kuulivat hänen väitteensä, mutta toisaalta näkivät hänen ulkomuotonsa ja toimintansa, joutuivat pakosta pulmatilanteen eteen: voisiko tämä ulkonaisesti niin vähäpätöinen mies todella olla Jumalan valittu, joka olisi lähetetty toteuttamaan luvattu Jumalan valtakunta? Ainoa tie ulos tästä pulmasta oli Jumalan itsensä aikaansaama uskon teko, joka mahdollisti, että uskova pystyi läpäisemään ulkoiset ilmenemistavat ja ymmärtämään Lähetetyn todellisen identiteetin. “Autuas olet sinä, Simon, Joonan poika. Tätä ei sinulle ole ilmoittanut liha eikä veri, vaan minun Isäni, joka on taivaissa.” (Matteus 16:17; vertaa Johannes 6:44). Missä tämä uskon teko ei toteudu, ihminen “skandalisoituu” ja sen tuloksena “monet Jeesuksen opetuslapset vetäytyivät tämän jälkeen joukosta eivätkä enää kulkeneet hänen mukanaan” (Johannes 6:66). Mutta missä se tapahtuu, Jumala todella juurtuu meidän maaperäämme: siemen alkaa kasvaa ja hapate salatusti kohottaa taikinaa. Opetuslasten yhteisö, toisin sanoen ne miehet ja naiset, joiden usko ylittää vaatimuksen nähdä ulkoisesti Jumala työssään Jeesuksessa Kristuksessa, omistavat “taivasten valtakunnan avaimet” (Matteus 16:19). Heidän kauttaan koko ihmiskunta pääsee sisään (tai vastaavasti ei pääse) luomakunnan ytimessä olevaan Jumalan läsnäolon mysteeriin.

Pyhiinvaeltaja-kirkko

Halki vuosisatojen Kristuksen ruumiina ja ylösnousseen Herran edustajana toimiva uskovien yhteisö seuraa välttämättä samaa logiikkaa kuin perustajansa. Myös siinä yhdistyy kaksi todellisuutta, kun Jumalan Absoluutti kohtaa maailmamme rajoitukset. Olennaisena erona on tosin se, että Jeesuksen ihmisyyys oli täysin hänen tehtävänsä palveluksessa eikä hänessä ollut mitään estettä, joka olisi estänyt jumalallista valoa loistamasta hänen lävitseen (vertaa Johannes 5:30; 6:38) kun taas opetuslasten ihmisyydessä ei ole samanlaista läpikuultavuutta. Ihmisluontomme tila on välttämättä itsekeskeisyyden vammauttama. Sen sijaan, että olisimme täysin avoinna Lähteelle, meitä ympäröi pysyvä kiusaus etsiä perustaa, eräänlaista kivijalkaa itsestämme. Tämän seurauksena kirkon inhimillinen puoli ei ole ainoastaan heikkouden, vaan myös haavoittuvuuden leimaama, jolla on jatkuvasti riskinä paatua vääränlaiseksi itsehallinnoksi tai itseriittoisuudeksi.

Täten ihmisluonnon tilan läpi taittuva jumalallinen logiikka asettaa kristillisen kirkon sen pulman eteen, joka voidaan ilmaista edellä tutkitun kahden *skandalon*-käsitteen avulla. Toisaalta, kun kirkko seuraa uskollisesti perustajansa jalanjalkia, sen kritisoidaan olevan epärealistinen tai se järkyttää epämukavilla normeillaan. Ja toisaalta, kun se poikkeaa pois Kristuksen seuraamisen kapealta tieltä ja yrittää ”menestyä” ympäröivän yhteiskunnan kriteerien mukaan, sen näkyvyys – aivan erityisesti silloin kun se on vaikuttavimmillaan – vain peittää sen todellisen identiteetin. Kun kirkko panee luottamuksensa sen varaan, mitä se omistaa, sen sijaan että luottaisi Häneen, jota se seuraa tuntemattomaan maahan kuten Abraham teki (katso kirje heprealaisille 11:8ff), kun se ei enää jäljittele Mooseksen käsitystä, joka piti ”Kristuksen osaksi tulevaa häväistystä suurempana rikkautena kuin koko Egyptin aarteita” (Kirje heprealaisille 11:26), se lakkaa olemasta Jumalan Absoluutin maailman todellisuuden ytimessä oleva uskollinen puhtaaksikirjoitus. Tehottomuus tai uskottomuus, nämä tuntuvat olevan hedelmättömät vaihtoehdot, joiden kanssa uskovien yhteisö on tuomittu kamppailemaan.

Jos katsomme asiaa tarkemmin, voimme kuitenkin huomata, että nämä kaksi olemassaolon tapaa ovat aina olleet olemassa kristittyjen elämässä. Palataksemme Jeesuksen käyttämään kielikuvaan, osa taikinasta sallii evankeliumin hapatteen tehdä muodonmuutoksen, mutta osa taikinasta pysyy enemmän tai vähemmän vastahakoisella kannalla. Erottava raja on jatkuvasti liikkeessä. Se ei ainoastaan kulje kirkon ja maailman välistä, vaan myös yhteisön eri toimialojen välistä ja on loppujen lopuksi löydettävissä jokaisen uskovan itsensä sisältä. Kirkko kokonaisuutena on jatkuvasti kiusauksen alla olla uskonon perustajalleen ja samalla sitä koko ajan ravistavat Hengen tuulet, joita kutsutaan myös ”uudistuksiksi” tai ”reformeiksi”. Nämä tuulet kutsuvat sitä elämään, joka on enemmän linjassa evankeliumin kanssa. Tällaisilla kehityskuluilla on aina

pääsiäisen mysteeriin liittyvä ominaisuus. Niissä näkyy evankeliumin uutuuden aikaansaama muodonmuutos, uudestisyntymisen mahdollistava omasta itsestä ja rajoittuneista näkökulmista pois kuoleminen.

Jos kristillinen yhteisö on täten matkalla oleva, välttämättä sekoittunut ruumis, siitä seuraa, että jokainen yritys ratkaista sen ongelmat eron avulla tulkitsee väärin sen olemassaolon todellista dynamiikkaa. Kun kohtaamme kirkon, joka näyttää liian helposti solmivan rauhan tämän maailman voimien kanssa sen sijaan, että luottaisi evankeliumin paradoksaaliseen voimaan, joka näyttää ihmissilmissä heikkoudelta (vertaa 1. kirje korinttilaisille 1:18ff), on suuri kiusaus jättää taakseen näennäisesti epäuskoisten ihmisten joukko ja paeta pieneen ryhmittymään, jossa kaikilla on sama katsantokanta ja jossa ihmiset näyttävät olevan tarkkaavaisempia evankeliumin vaatimuksille. Mutta historian opetusten teroittamien silmien avulla ymmärrämme, että tämän päivän edelläkävijöistä tulee äkkiä huomisen mukautujia ja näin jakaantumisen prosessi jatkuu ja johtaa Kristuksen opetuslasten pirstoutumiseen lukuisiin toisilleen välinpitämättömiin tai vihamielisiin lahkoihin. Vaikka voi olla hyödyllistä – ja toisinaan todellakin välttämätöntä – väkevoittaa hiivaa tiettyyn rajaan asti, jotta saadaan suurempi tehokkuus, ei tulisi unohtaa, ettei sitä voida poistaa taikinasta vahingoittamatta koko prosessia.

Yhdessä vertauksistaan Jeesus varoittaa meitä selvästi tällaisesta toimenpiteestä. Kuvaten peltoa, jossa vehnä ja rikkavilja kasvavat sekaisin, hän varoittaa yrittämästä erottaa niitä toisistaan ennen kuin vilja on kypsynyt, jottemme pilaisi koko työtä. Erottelutyö eri kategorioihin voi tapahtua ainoastaan sadonkorjuu-aikaan, ja silloinkaan sitä eivät pane täytäntöön ihmiset, vaan Jumala (katso Matteus 13:24ff; vertaa 13:47ff).

Tarkoittaako tämä, että meidän tulee yksinkertaisesti suvaita ne lukemattomat tavat, joilla Kristuksen seuraajat ovat uskottomia tai jopa pitää tätä väistämättömänä ja normaalina vastakappaleena jokaiselle yritykselle elää evankeliumia todeksi? Päinvastoin, Jeesus itse on melkoisen selvä tässä kysymyksessä:

Viettelysten täytyy tulla, se on väistämätöntä, mutta voi sitä, jonka kautta ne tulevat! Parempi olisi hänelle, että hänet heitettäisiin mereen myllynkivi kaulassa, kuin että hän johdattaa lankeemukseen yhdenkään näistä vähäisistä. Pitäkää varanne!
(Luukas 17:1-3; vertaa Matteus 18:6-7)

Samoin Paavali ilmaisee suuttumuksensa niitä kohtaan, jotka väittävät, että jos Jumala voi käyttää syntiä hyväksi täyttääkseen päämääränsä, niin silloin paha on sallittua, joskus jopa välttämätöntä:

Ei kai asia niin ole, kuin jotkut herjaajat väittävät meidän sanovan: “Tehdään vain paha, niin saadaan aikaan hyvää!” He kyllä saavat ansaitsemansa rangaistuksen.
(Kirje roomalaisille 3:8)

Meitä kutsutaan näin pysymään tämän jännitteen ytimessä, joka voi ajoittain osoittautua tuskaa tuottavaksi. Etsimme Jumalan tahtoa koko voimallamme, mutta samaan aikaan kieltäydymme erottautumasta niistä, jotka seuraavat samaa tietä, mutta jäävät jälkeen tai ovat menossa harhateille. Muutoin on vaarana, että eliminoimme kaikki skandaalit vielä suuremman skandaalin kustannuksella eli revimme Kristuksen saumattoman vaatteen kappaleiksi.

Kirkon näkeminen ruumiina

Palatkaamme takaisin alkuun. Kaksi tuhatta vuotta sitten eräs mies ilmestyi Palestiinaan mukanaan huomiota herättävä viesti. Hän ilmoitti Israelin kansalle hyvän uutisen siitä, että tapahtuma, jota he olivat odottaneet vuosisatojen ajan, oli toteutumassa: “Jumalan valtakunta on tullut lähelle!” (Markus 1:15a) Toisin sanoen, Jumala on nyt ottamassa ohjokset käsiinsä ja tarjoaa ihmisille yhteyttä hänen kanssaan. Tämä yhteys johtaa väistämättömästi ihmisten keskinäiseen yhteyteen, maailman muuttumiseen oikeudenmukaisuuden ja rauhan valtakunnaksi.

Jeesuksen mielessä tämän kauan odotetun valtakunnan oli kuitenkin määrä saapua jokseenkin hämmentävällä tavalla. Sen sijaan, että se olisi pudonnut alas taivaasta valmiina, torjuen näin tämän maailman epätäydellisyydet aivan kuin taikasauvan heilahduksella, se sisältäisi ihmistodellisuuksien hitaan muodonmuutoksen pohjalta ylös asti. Tällä tavoin Jumala näyttää täyden kunnioituksensa ihmisten vapautta kohtaan, kaivaten, että ihmisten vastaus hänen kutsuunsa tulee luottavasta sydäimestä, joka ei ole minkään pakon alainen. Tästä ihmissydämen (“uskon”) luottavaisesta vastauksesta, joka kääntyy sitten ulkonaisiksi teoiksi, tulee näin Jumalan läsnäolon perusta maan päällä.

“Kääntykää ja uskokaa hyvä sanoma!” (Markus 1:15b). Maailman muodonmuutos alkaa siellä, missä sydämen sisimmässään vastaanottamansa kutsun herättämät ja liikkeelle lähettämät miehet ja naiset huomaavat Jeesuksessa tämän ulkomuodosta välittämättä sen, jonka Jumala lähetti. Häntä seuraten he ottavat paikkansa opetuslasten yhteisössä, niiden joukossa, jotka ovat Jeesuksen seurassa ja jotka lähetetään toisten luo Jeesuksen nimessä (vertaa Markus 3:14). Jeesuksen kuoleman ja ylösnousemuksen jälkeen tämä yhteisö piti hänen työnsä elävänä. Se jatkaa yhä tämän viestin julistamista uudistetusta yhteydestä Jumalan kanssa ja ihmisten välillä, ja se ennakoi tätä todellisuutta tavalla, jolla se elää. Kutsumalla kuulijat astumaan sisään tähän yhteyteen, liittämällä heidät siihen kasteen kautta ja juhlien heidän yhteyttään ehtoollisessa, Jeesuksen opetuslasten seurakunnasta (jota kutsutaan Uudessa testamentissa nimellä *ekklêsia*, kirkko) tulee maan päällä Jumalan suuren työn airut ja ydin. Kuten Vatikaanin toinen kirkolliskokous ilmaisi asian tiivistetyssä muodossa, kirkko on “sakramentti tai

toisin sanoen merkki ja väline sekä hyvin läheisestä yhteydestä Jumalan kanssa että koko ihmiskunnan yhteydestä” (Konstituutio kirkosta *Lumen gentium*, 1). Samalla, Jumalan “inkarnatorisesta” etenemistavasta johtuen, jumalallinen läsnäolo ja toiminta Jeesuksen opetuslasten yhteisössä eivät ole välittömästi nähtävissä, vaan ne täytyy *havaita*. Suhteessa kirkkoon ihmiset on asetettu valinnan eteen, joka on analoginen sen valinnan kanssa, jonka Jeesus asetti heidän eteensä maanpäällisen elämänsä aikana ja vielä ylösnousemuksensa jälkeenkin (katso Matteus 28:17). Pystyvätkö he ylittämään usein ristiriitaiset ilmenemismuodot ja havaitsemaan niissä Jumalan työssään? Apostoli Johanneksen sanoin (vertaa Johannes 6:26,36), pystyvätkö he lukemaan merkin oikein ja uskomaan? Kirkon tapauksessa tämä havaitseminen on kuitenkin monimutkaisempi kuin mitä se oli historiallisen Jeesuksen kohdalla. Este Jumalan näkemiselle Nasaretin Jeesuksessa oli hänen varattomuudessaan. Paradoksi Jumalan vahvuudesta ihmisheikkoudessa on läsnä myös kirkon elämässä, mutta se on usein toisenlaisen käyttäytymistavan peittämä. Kirkot jäsenet, mukaan lukien johtajat, torjuvat tämän heikkouden ja sen sijaan yrittävät järjestää kristillisen yhteisön ympäröivän yhteiskunnan kriteerien mukaan.

Tällä kyvyttömyydellä tai kieltäytymisellä luottaa Jumalan voimaan on vakavat seuraukset. Siinä määrin kuin Jeesuksen opetuslasten yhteisö yrittää olla “menestys” ihmisehtojen mukaisesti, se hämärtää ristiinnaulitun ja ylösnoussheen Kristuksen kasvot ja korvaa ne naamarilla, joka saattaa olla todella hyvin tehty, mutta viime kädessä tarkasteltuna eloton. Tämän tuloksena se tuottaa pettymyksen niille, jotka tulivat etsimään Kristuksen lupaamaa elävää vettä ja aiheuttaa näissä ihmisissä välinpitämättömyyttä tai halun lähteä pois. Samalla siitä tulee houkuttelevampi niille, jotka etsivät jotakin muuta kuin evankeliumia, esimerkiksi oikeutusta tietynlaiselle elämäntavalle, tai puolustusta kansalle tai sivilisaatiolle. Ihmiset lähestyvät Kristusta tietysti monista eri syistä, eikä heitä saisi käännättää pois (vertaa Johannes 6:37). Aivan niin kuin Jeesuksen julkisen toiminnan aikana, ne jotka tulevat aluksi itsekeskeisistä syistä voivat myöhemmin löytää evankeliumin aarteen ja kokea kääntymyksen. “Kristinuskoa ilman Kristusta” kannattavat ihmiset eivät kuitenkaan auta kirkkoa elämään todeksi sen varsinaista kutsua ja etenemään evankeliumista todistamisen suoralla ja kapealla polulla.

Ei ole sattuma, että usein niinä aikoina, kun kirkko on ympäröimän yhteiskunnan torjuma, se alkaa löytää uudelleen sen aitoja ominaisuuksia. Tämä ei tietenkään edellytä, että meidän tulisi juhlia “vaino-kompleksissa”, vaan ennemminkin tiedostaa, että joskus vaino voi tulla kuin armona, sikäli kuin se erottaa kirkon tämän maailman voimista ja tekee sen yhteyden perustajaansa selkeämmäksi.

Vaikka kristillisen yhteisön pysyvä puhdistuminen on olennaista sen suorittaman tehtävän kannalta, meidän ei tulisi kuvitella, että läpi historian yhä pyhiinvaellusmatkalla oleva kirkko voisi koskaan todistaa Jumalan läsnäolosta yksiselitteisesti. Tarkkanäköisyyden käyttäminen tulee aina olemaan

välttämätöntä. Se edellyttää, että ylitämme ulkomuodon tai ilmenemistavat, jotka ovat usein sameita tai jopa karkottavia ja vastenmielisiä. Niin kuin oli Pietarin (katso Matteus 16:15-17) ja “hyvän ryövärin” (katso Luukas 23:40-43) tapauksessa, tämä voi tulla ainoastaan armona, ansaitsemattomana selkeän näkemisen lahjana.

Esiintulo hajaannustemme labyrintistä

Mistä tämä puhdistuminen ja tarkkanäköisyys puuttuu, siellä Kristuksen opetuslasten yhteisö astuu välttämättömästi hajaannuksen tielle. Kuolettava halkeama tapahtuu ihmisten mielissä Uudesta testamentista löydettävän Kristuksen ja ympärillämme näkemämme Kristuksen ruumiin välillä. Tämä halkeama saa sitten konkreettisen muodon uskovien välisissä suhteissa. Palataksemme vertausten kategorioihin, ihmiset yrittävät näin poistaa hapatteen taikinasta käyttääkseen sen muualla tai kaivaa esiin siemenen ja istuttaa sen erilaiseen, suotuisampaan maahan. Tai sitten he yrittävät kitkeä kaiken rikkaviljan ja heittävät sen pois. Lyhyesti sanottuna he kuvittelevat voivansa luoda ihannekirkon, jonka perustana on hyvä tahto ja heidän vallassaan olevat keinot. Mutta koska ihmisluonto on mitä on, niin ennemmin tai myöhemmin tällaiset yritykset päättyvät epäonnistumiseen ja prosessi alkaa jälleen alusta. Lopulta kristittyjen pirstaloituminen tekee yhä vaikeammaksi havaita Kristuksen ruumis, joka on Jumalan ja ihmisten sekä ihmisten keskinäisen sovinnon korvaamaton paikka.

Me näemme tämän vuosisatoja kestäneen prosessin tulokset kristillisessä maisemassa ympärillämme. Olennaista ei ole tarkastella historiaa ja kritisoida edeltäjiämme. Ilman jälkiviisauden etua heillä epäilemättä oli erilainen käsitys kyseessä olevista tapahtumista kuin meillä nykyään. Meidän tehtävämme on pikemminkin elää todeksi paavi Johannes XXIII:n sanoja, joita veli Roger, Taizén yhteisön perustaja, usein lainasi: “Emme etsi sitä, kuka oli väärässä tai kuka oikeassa; vastuu on yhteinen; me vain yksinkertaisesti sanomme: tehkäämme sovinto!” Meidän vuosisadallamme tämä sovinto alkaa väistämättä siitä, että löydämme uudelleen kirkon todellisuuden ja vankkumattomasti päätämme jättää kertakaikkisesti taaksemme ne pikkumaiset väittelyt, jotka vain vahvistavat kapeaa identiteettiä muiden kustannuksella.

Vastataksemme alkuperäiseen kysymykseemme: kyllä, me todellakin tarvitsemme kirkkoa, sillä se on paikka, jossa evankeliumin hapate kohtaa ihmisten taikinan kaikessa läpinäkymättömydessään. Kirkko on kaikkea muuta kuin historiallinen virhe, valitettava vaihtoehto Jumalan valtakunnalle. Se on tapahtumapaikka, jossa tämä valtakunta muotoutuu täysin realistisella tavalla ottaen huomioon sekä ihmisten kurjuuden että suuruuden. Tie todelliseen elämään ei kulje ideologisen, ruumiittoman, historian jälleenrakentaman Kristuksen kautta, vaan “yhteyden Kristuksen”, elävän ja salatun Kristuksen kautta, toisin sanoen sen Kristuksen kautta, joka halki vuosisatojen laskeutuu alas niiden naisten ja miesten

yhteisöön, jotka kulkevat hänen jalanjäljissään. Niin vaikealta kuin se saattaakin tuntua kuvitella, niin ainoastaan tämän yhteisön kautta mellä voi olla elävä suhde hänen kanssaan. Muutoin emme koskaan löydä häntä.

Kristuksen mysteerin läsnäolon tunnistaminen kirkossa kulkee käsikädessä sen kanssa, että sitoudumme tekemään kristillisen yhteisön paikaksi, jossa tämä mysteeri loistaa ulospäin yhä kirkkaammin. Tämän työn on välttämättä alettava meistä itsestämme. Mitä enemmän me seuraamme evankeliumin tietä, jättäen taaksemme kaikki yritykset saavuttaa voittoa omaksi hyväksemme tämän maailman välineiden avulla, sitä enemmän me poistamme kirkosta ihmisten tekemät meikit ja peiteaineet, jotka tekevät siitä tunnistamattoman ja restauroimme sen alkuperäisen kauneuden, “vailla tahraa, rypyyä tai virhettä” (Kirje efesolaisille 5:27).

Meidän aikanamme uusi tietoisuus kirkon todellisuudesta kaikissa ulottuvuuksissaan, toisin sanoen Kristuksen ruumiin tunnistaminen, on se korvaamaton tie, joka tekee kristillisen uskon tulevaisuuden mahdolliseksi. Tämä löytö on viime vuosisadan ekumeenisen liikkeen ansiota. Aiemmin ihmiset yleisesti ottaen samaistivat Jumalan kirkon oman uskonyhteisönsä kanssa, alentaen muut uskovat kadotuksen tai jopa halveksunnan syvimpään pimeyteen. Tai sitten kaikkien kristittyjen näkyvän ykseyden tärkeys minimoitiin muulla tavalla. Painopiste laitettiin henkilökohtaiseen uskoon tai korkeintaan kristillisen elämän elämiseen osana pientä ryhmää tai seurakuntaa. Kirkon ykseys ja yleismaailmallisuus nähtiin joko puhtaasti näkyvänä, toisin sanoen osaa kristityistä hallitsevien sosiologisten ja juridisten rakenteiden tyhjentävästi määrittelemänä todellisuutena, tai sitten puhtaasti näkymättömänä, vain Jumalan tietämänä todellisuutena. Molemmissa tapauksissa kirkkoa kuvattiin staattisin termein, kuin jo valmiina todellisuutena.

Inkarnaation logiikka, jota on esitelty näiden sivujen aikana, mahdollistaa sen, että voimme ymmärtää tällaisen katsantokannan rajallisuuden. Kuten sen perustajan elämä, kristillinen yhteisö sellaisena kuin se kumpuaa uuden testamentin sivuilta, ei ole suinkaan näkymätön. Se koostuu lihaa ja verta olevista naisista ja miehistä, jotka evankeliumin hyvien uutisten saarnaaminen on tuonut yhteen ja jotka jakavat yhteisen elämän ihmiskunnan historian keskellä. Samalla sen kokemusperäinen todellisuus, joka on välttämättä keskeneräinen ja monien epäjohtonmukaisuuksien ja jakaantumisten turmelema, ei täysin vastaa sen syvintä identiteettiä, joka on “meneillään olevan maailmanlaajuisen yhteyden mahdollisuus Jumalassa” (katso *Short Writings from Taizé*, 3). Tämä identiteetti voidaan havaita ainoastaan uskon silmillä, jotka ylittävät usein harhaanjohtavat ulkomuodot nähdäkseen Jumalan työssään ihmisköyhyydessä. Tämä näkemisen tapa näkee kaiken, niin sanoakseni, sen Jumalassa tapahtuvan täyttymisen näkökulmasta. Se mahdollistaa sen, että vielä matkalla olevat ihmiset huomaavat suuren, lintuja täynnä olevan pensaan ja oivaltavat sen yhtäläisyyden pikkuruisen sinapinsiemenen kanssa. Se näkee kirkon maailmanlaajuisena yhteytenä, joka on jatkuvassa tulemisen prosessissa (katso kirje efesolaisille 4:16).

Niiden kristittyjen tapauksessa, jotka ovat täydessä yhteydessä Rooman hiippakunnan kanssa, juuri Vatikaanin toinen kirkolliskokous (1962-1965) merkitsi huomattavaa kehityskulkua tässä mielessä. Erityisesti tämä tuli esiin *Lumen gentium* -konstituutiosta. Uskonpuhdistuksen jälkeisessä katolisessa teologiassa tähän asti Kristuksen kirkko oli käytännössä samaistettu Rooman kirkkoon. Tästä *Lumen gentium* -asiakirjasta voimme kuitenkin lukea, että vaikka kirkko, joka on “rakennettu ja järjestetty maailmassa kuten yhteiskunta, saa olemassaolonsa katolisessa kirkossa, joka on Pietarin seuraajan ja hänen kanssaan yhteydessä olevien piispojen hallitsema” (sillä kirkko ei voi olla puhtaasti näkymätön tai tulevaisuudessa tapahtuva todellisuus, ja todellinen jatkuvuus liittyy sen sen alkujuurille, erityisesti viran ja sakramenttien kautta), siitä huolimatta “monia pyhittämisen ja totuuden elementtejä on löydettävissä sen näkyvän rakenteen ulkopuolelta” ja tämä tekee välttämättömäksi liikkeen kohti laajempaa yhteyttä (*Lumen gentium*, 8). Nämä liian usein – myös puutteellisesti informoiduissa, ristiriidoissa viihtyvissä joukkotiedotusvälineissä - kaikkein vastakkaisimmalla tavalla tulkitut sanat, ovat itse asiassa “yhteyden kirkko-opin” lupakirja, joka kuvaa kristityt jo eri asteisten yhteyksien yhdistäminä. Tällainen näkemys näkee kirkon monitahoisena, jatkuvasti kehittyvänä todellisuutena, uskon mysteerinä, joka on lopulta identtinen Kristuksen mysteerin kanssa.

Tällainen näkemyksen muutos tai kääntymys on olennainen askel, jotta hajaantumisemme skandaali voidaan jättää taakse. Tämä käy selväksi, jos me tarkastelemme raamatullista *skandalonia* täydellisimmillään, Kristuksen ristiä. Risti on kompastuskivi kahdella tavalla, joita me olemme edellä käsitelleet: se todistaa Jumalan uskomattomasta heikkoudesta (“Auttakoon nyt itseään, jos hän kerran on Messias, Jumalan valittu!” Luukas 23:35) ja samalla Jumalan kansan kyvyttömyydestä havaita hänen vierailunsa päivä (Luukas 19:44) ja elää kutsumustaan todeksi (“Ristiinnaulitse hänet! Ei meillä ole muuta kuningasta kuin keisari.” Johannes 19:15). Silti juuri tässä kaksitahoisen *skandalonin* paikassa Jumala tulee kokonaan läsnä olevaksi, aivan pahan leimaaman ihmiskunnan historian ytimessä. Niinpä niille, jotka pystyvät näkemään, tästä kirouksen paikasta (katso Kirje galatalaisille 3:13) tulee elämän ja yhteyden lähde, ainoa portti, joka avautuu ylösousemukselle.

Vastaavasti vain silloin, kun voimme havaita koko laajuudessaan nähdyssä kristillisessä kirkossa “Yhteyden Kristuksen”, *totus Christus*, välittämässä itsensä vuosisatojen halki, löydämme avaimen, jolla pääsemme epäjohdonmukaisuuksiemme talvesta sovinnon kevääseen. Tämä kevät avautuu meille kuten myös koko maailmalle kokonaisuudessaan. Tarvitsemmeko me kirkkoa? Kyllä, koska kun kaikki on sanottu ja tehty, se tarjoaa ainoan pääsyn mysteerin Jumalasta, joka tuli lihaksi vetääkseen kaikki ihmiset puoleensa (katso Johannes 12:32). Jos kirkko Mestarinsa tavoin saattaa näyttäytyä “kivenä, joka saa ihmiset lankeamaan ja kompastuskivenä”, tämä kivi on itse asiassa “kulmakivi” Jumalan asumuksessa kuolevaisten keskuudessa. Meidän tehtävämme on siten, yksimielisesti Kristukseen liitettyinä, olla eläviä kiviä, jotka kaikki yhdessä

muodostavat hengellisen rakennuksen, jossa Jumalaa miellyttävä jumalanpalvelus voi tapahtua (katso 1. Pietarin kirje 2:4-10). Kontemploimalla Kristusta kirkkoruumiissaan läsnä olevana, ylösnousseena, mutta yhä kärsimyksensä haavat näyttävänä, meistä tulee tämä ruumis yhä todemmin. Meistä tulee paikka, jossa maailmankaikkeus avaa itsensä häikäisevälle Jumalan mysteerille.

© Ateliers et Presses de Taizé, 71250 Taizé, France
DL 1060 - mai 2008 - ISBN 9782850402555
Achévé d'imprimer en mai 2008 imprimerie - AB.Doc, 71100 Chalon sur Saône